

THAÏS VANDERHEYDEN

GROTE KUNST
— VOOR —
KLEINE KENNERS:
VERBORGEN PARELS

GA MEE OP ONTDEKKINGSTOCHT NAAR
30 FANTASTISCHE KUNSTKLASSIEKERS

HANS MEMLING, MAN MET ROMEINSE MUNT, ROND 1480
KMSK, ANTWERPEN

HANS MEMLING schilderde deze 'MENEER MET EEN CENTJE IN ZIJN HAND' heel erg lang geleden in Brugge. Voor jou en mij ziet dat er op zich niet heel bijzonder uit. Maar eigenlijk was dit portret best wel speciaal. Hans was namelijk de eerste schilder die mensen afbeeldde met een landschapje op de achtergrond. Portretten werden tot dan altijd op een zwarte achtergrond geschilderd. (Je moet er maar eens op letten als je naar oude schilderijen kijkt. Heel vaak is de achtergrond pikzwart.) Maar Hans veranderde dat. Hij schilderde PRACHTIGE PARADIJSJES op de achtergrond, die zijn schilderijen vrolijk en licht maakten. Veel kunstenaars deden hem graag na. De man met de ROMEINSE MUNT is waarschijnlijk een rijke Italiaan die een tijdje in Brugge verbleef. Zoals veel rijke mensen uit die tijd verzamelde hij oude Romeinse muntstukken. Zoals jij bijvoorbeeld Pokémon-kaarten verzamelt...

LEONARDO DA VINCI, DE DAME MET DE HERMELIJN, 1490
CZARTORYSKI MUSEUM, KRAKAU

Natuurlijk ken je Leonardo's wereldberoemde MONA LISA... Maar Leo schilderde ook dit mooie, mysterieuze meisje. Het is Cecilia Gallerani. Cecilia was een van de vele liefjes van hertog Sforza. De hertog was een fan van LEONARDO DA VINCI en bestelde het schilderijtje. Eerst schilderde Leo het meisje zonder diertje. Hij was niet tevreden, want hij schilderde er in een tweede laagje een soort grijs wezeltje bij. Ook nu was Leonardo niet helemaal blij met het resultaat en hij veranderde het wezeltje - in een derde laag - in een soort WITTE HERMELIJN. (Zo zie je maar dat een superkunstenaar als Leonardo ook soms een paar keer moest proberen voor hij zijn tekening perfect vond... Blijven proberen dus.) Sommige mensen denken dat de hermelijn een ideetje was van Cecilia zelf. 'Hermelijn' was de bijnaam van hertog Sforza. Met een hermelijntje in haar armen kon iedereen zien dat CECILIA en de hertog verliefd waren op elkaar.

MICHELANGELO, TONDO DONI, 1504
UFFIZI, FIRENZE

Michelangelo was een geniale kunstenaar die gebouwen ontwierp, standbeelden kapte uit grote blokken steen en gigantische muurschilderingen maakte. Zijn allerberoemdste kunstwerk is het reuzegrote schilderij op het plafond van het paleis van de paus. Maar heel af en toe maakte hij ook een zeldzaam 'los' schilderij.

Deze **TONDO DONI** schilderde hij op een mooie, ronde houten plaat. Het schilderij stelt Maria en Jozef met **KINDJE JEZUS** voor. Als je goed kijkt, lijkt het alsof Maria het lichaam heeft van een erg gespierde man. Ook in andere schilderijen van **MICHELANGELO** hebben de vrouwen vaak fameuze forsballen en gespierde lichamen. Dat komt omdat Michelangelo altijd mannelijke modellen gebruikte. (Kunstenaars vragen vaak aan vrienden of mensen die ze inhuren om model te staan. Zo'n model moet dan heel lang in zijn blootje en in dezelfde houding blijven staan, zodat de kunstenaar hem kan natekenen.) Als je vandaag naar een academie gaat, zie je mannen en vrouwen als model. Maar in Michelangelo's tijd vond je niet zomaar een vrouw die in haar blootje model wilde staan. Dat was een schande. Dus koos Michelangelo mannen als model en is **MARIA** een erg gespierde madam geworden.

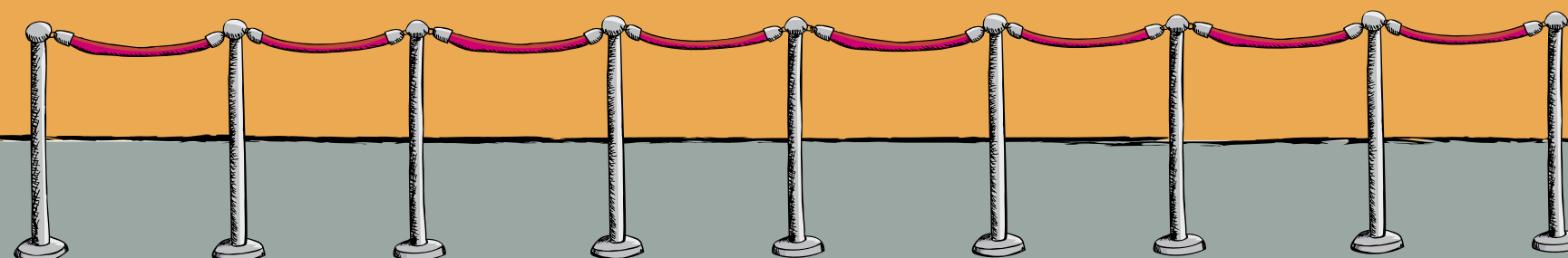

TITIAAN, VENUS VAN URBINO, 1538

UFFIZI, FIRENZE

Als we vandaag een foto van een blote meneer of mevrouw zien, moeten we daar hooguit eens om giechelen. Maar heel lang geleden - in de **ITALIAANSE RENAISSANCE** - kon je niet zomaar iemand in zijn blootje afbeelden. Dat was een schande. Maar als het een god of godin was, of een andere heilige dan mocht het wel. Venus was zo'n godin. Ze was de godin van de liefde en de schoonheid en werd meestal in haar blootje afgebeeld met een paar symbolen om haar extra goed te kunnen herkennen. Waarschijnlijk werd dit schilderij door iemand besteld als mooie blote madam en plakte Titiaan er snel de naam **VENUS** op om het allemaal een beetje netjes in te kleden. **TITIAAN** schilderde in heel zijn loopbaan heel wat mooie blote 'Venussen'...

CARAVAGGIO, BACCHUS, 1596
UFFIZI, FIRENZE

Dit is **BACCHUS**: de god van de wijn en het feest. Bacchus werd geschilderd door de Italiaanse meester-kunstenaar Caravaggio. Hij was een uitzonderlijke artiest die als geen ander de gloed van kaarslicht op het gezicht kon schilderen. De tijdgenoten van **CARAVAGGIO** probeerden mensen zo perfect mogelijk af te beelden, met mooie kleren en proper gewassen snoetjes. Caravaggio vond dat wat fake en gebruikte vaak bedelaars en gewone mensen 'van de straat' als model voor zijn schilderijen.

In Caravaggio's werk vind je al eens een gescheurde broek, vuile wangen en zwarte nageltjes terug.

Ondanks al dat talent en de vele **MEESTERWERKEN** die hij maakte, werkte Caravaggio zich heel vaak in de nesten. Hij werd snel kwaad, vloekte, schold en vocht al eens. Daardoor moest hij soms vluchten voor de politie. Op een dag hadden ze hem te pakken en werd hij in de gevangenis opgesloten. Hij was slim en kon vluchten, maar stierf kort daarna. Gelukkig liet hij ons een paar echte meesterwerken na en werd hij een voorbeeld voor heel wat kunstenaars na hem.

PETER PAUL RUBENS, ADAM EN EVA, 1598-1600
RUBENSHUIS, ANTWERPEN

Ook geniale schilders als **RUBENS** moesten eerst alle kneepjes van het vak leren bij een meester. Rubens' meester was Otto van Veen. Na een paar jaartjes schoollopen bij Otto vond Rubens het welletjes. Hij was klaar om zelf '**KUNSTSCHILDER**' te worden. Dit Adam en Eva-schilderij is een van de eerste schilderijen die Rubens na zijn schooltijd schilderde. Je kan er nog wel een beetje Otto's stijl in herkennen. Maar heel wat kenners vinden dat Rubens zelfs toen al beter was geworden dan zijn meester. Zoveel talent had hij! Hij schilderde het verhaal van **ADAM EN EVA** later nog een paar keer. Heel veel kunstenaars vonden dat trouwens een prachtig onderwerp. Het verhaal komt uit het eerste hoofdstuk van de Bijbel. Het gaat zo: God - de bedenker en maker van de wereld - blies in een hoopje zand en floep, daar was Adam. De allereerste mens! Toen nam hij een stukje van Adam en boetseerde daar Eva mee. Adam en Eva kregen een prachtig paradijs vol bloemen en sappig fruit. En ze gingen nooit dood. Maar er was wel één huisregel. Ze mochten niet eten van de appels van de boom van '**GOED & KWAAD**'.

Je raadt het natuurlijk al. Stoute slang vertelde aan Eva dat net die appels de allerlekkerste waren van de hele tuin. Eva proefde en gaf dan de appel door aan Adam, die zich ook niet kon inhouden. Toen God het hoorde, werd hij razend. Hij zette Adam en Eva uit het paradijs en nam hun onsterfelijkheid af. Jammer hé?

JAN BRUEGHEL DE OUDE, WAN-LI-VAAS MET BLOEMEN, ROND 1610

MAURITSHUIS, DEN HAAG

Dit prachtige boeketje is een van de vele bloemstukjes die door JAN BRUEGHEL werden geschilderd. Voor ons zijn tulpen, narcissen en rozen heel normale dingen. Maar heel lang geleden kwamen veel bloemen in ons land niet voor. Tulpen groeiden enkel in verre oosterse landen. ONTDEKKINGSREIZIGERS brachten van hun verre reizen allerlei vreemde oosterse kruiden, bloemen en spullen mee naar ons land. De mensen waren er gek op. Zo werden tulpen en andere bloemen een echte hype.

Jan Brueghel werd een heuse BLOEMENSCHILDER. Hij kon ook wel andere dingen schilderen, maar in bloemstukjes was hij de allerbeste. Hij schilderde dit bosje tulpen en rozen in een Chinees vaasje. Allemaal vreemde spulletjes. Om het helemaal echt te maken, voegde hij nog een paar insecten toe.

Zelfs RUBENS merkte Jans uitzonderlijke talent op en liet hem in heel wat van zijn eigen schilderijen de bloemen schilderen.

CORNELIS DE VOS, ABRAHAM GRAPHEUS, 1620

KMSK, ANTWERPEN

Kunstenaar CORNELIS DE VOS was een heel goede schilder uit de tijd van de barok. Heel erg lang geleden dus. In die tijd hadden bijna alle beroepen een eigen club: de gilden. Zo had je de Gilde van Mandenmakers, de Gilde van Bakkers, de Gilde van Leerbewerkeren... En zo hadden ook kunstschilders een eigen club, DE SINT-LUCASGILDE. (De heilige Lucas was namelijk de beschermer van de schilders.) Cornelis de Vos was samen met een heleboel andere beroemde schilders ook lid van de club. Allemaal toppers. Behalve eentje. Dat was ABRAHAM GRAPHEUS. Abraham was ook lid van de club, maar eigenlijk kon hij niet zo goed schilderen. Wel was hij de liefste van hen allemaal en iedereen was gek op Abraham. Dus mocht hij in de club blijven. Hij werd een beetje de klusjesman van de Sint-Lucasgilde. Omdat hij een grappig gezicht had, met heel diepe rimpels, vonden zijn vrienden het leuk om hem te schilderen. Abraham kon zelf misschien niet zo geweldig schilderen, maar hij staat wel op een heleboel schilderijen afgebeeld.

Op dit schilderij draagt hij een soort gekke slab met zilveren schijfjes waarop symbolen van de Sint-Lucasgilde staan. En de gouden bekers kregen ze van rijke fans cadeau!

PETER PAUL RUBENS, DE STROHOED, 1622

NATIONAL GALLERY, LONDEN

Soms gaat het weleens mis met titels van schilderijen. Vaak kregen schilderijen na jaren of eeuwen pas een naam. Peter Paul Rubens gaf waarschijnlijk zelf geen titel aan dit mooie portret. Maar later werd het door iemand *CHAPEAU DE POIL* genoemd. Dat is Frans voor 'hoedje in bont'. Per vergissing las iemand *CHAPEAU DE PAILLE*. Dat betekent dan weer 'hoedje van stro'. Niemand had die vergissing door en het schilderijtje kreeg als titel *De strohoed*.

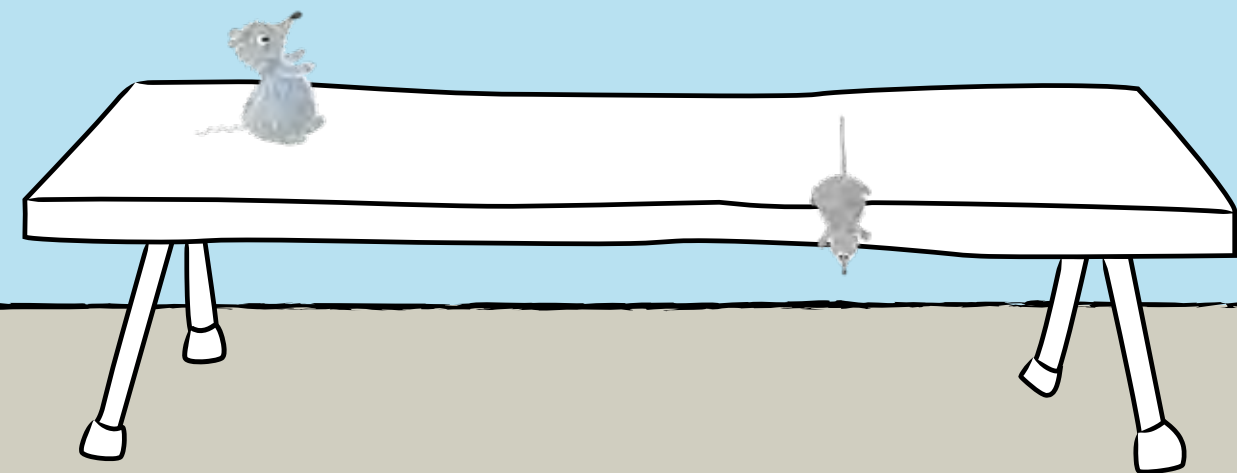
Het strohoedje dat helemaal geen strohoedje is, is een mooi huwelijksportret van *SUZANNA LUNDEN*. Dat kan je zien aan de trouwring die Suzanna een beetje verlegen laat zien. (Een paar jaren later trouwde de schilder van het portret, Rubens, met Suzanna's zusje.)

ADRIAEN BROUWER, BOERENVECHTPARTIJ, 1630

GEMÄLDEGALERIE ALTE MEISTER, DRESDEN

Adriaen was een bijzonder geval. Zijn vrienden schilderden meestal koningen en luxueuze tafereeltjes. Adriaen niet. Hij schilderde *ARME MENSEN EN BOEREN*. Meestal beeldde hij die arme mensen dronken, vuil en vechtend af. Rijke mensen kochten zijn schilderijtjes graag. Die schilderijtjes van vechtende, zatte boeren deden nette rijke mensen eraan denken dat ze zich netjes moesten gedragen. Bier drinken in een kroeg zorgde alleen maar voor narigheid. Of het hielp, weet ik niet. Maar *GROTE SUPERSTER-SCHILDERS* als *REMBRANDT* en Rubens verzamelden Adriaens werk om het te bewonderen. Zo goed was hij!

JACOB JORDAENS, ZOALS DE OUDEN
ZONGEN,
PIEPEN DE JONGEN, 1638
KMSK, ANTWERPEN

Jacob Jordaens was een van de allerbelangrijkste kunstenaars uit de **BAROKTIJD**. Hij hield van felle kleuren en schilderijen propvol mensen. Hier schilderde Jacob een spreekwoord. Dat werd vroeger heel vaak gedaan. Spreekwoorden waren heel populair.

Het was een speelse en makkelijke manier om goede raad te geven. Zoals Jacobs spreekwoordschilderij 'ZOALS DE OUDEN ZONGEN, PIEPEN DE JONGEN'. Dat wil zeggen dat als de volwassenen flink zijn, de kleintjes hun goede voorbeeld zullen volgen. De grote mensen maken samen mooie muziek en de kleintjes doen hun ouders na. Heel flink allemaal.

Er bestaat ook een andere versie van dit schilderij, dat geschilderd werd door Jan Steen. Hij beeldde hetzelfde spreekwoord uit, maar dan met slechte manieren. Als de ouders onbeleefd en stout zijn, gaan hun kinderen dat natuurlijk ook na-apen. Op dat schilderij zie je zatte mensen die **VECHTEN EN MORSEN** en kleintjes die hun slechte manieren overnemen.

DAVID HOCKNEY, *A LAWN BEING SPRINKLED*, 1967

TATE GALLERY, LONDEN

Als er iemand op deze wereld kan toveren met kleuren is het David Hockney wel. Al zestig jaar blijft hij iedereen verbazen met zijn talent! Soms is hij schilder, soms fotograaf, soms knipt en plakt hij papiertjes en foto's samen en soms maakt hij de allermooiste tekeningen op zijn iPad.

Hij is een van de beste kunstenaars uit de **POPART**. In popart zet een kunstenaar heel alledaagse dingen in de kijker en maakt er kunst van. David doet dat bijvoorbeeld met deze watersproeiertjes. Hij zag de fonteintjes die het water in perfecte driehoekjes de lucht in spuiten. Hij vond het zo mooi dat hij ze schilderde. **IETS DOODGEWOONS WERD KUNST**. Dat is popart.

David Hockney schildert graag water. Zwembaden, sproeiertjes en plonzende spatten zijn thema's die je vaak in zijn werk terugvindt.